

Euroopa andmekaitseinspektori teine arvamus järgmise dokumendi läbivaatamise kohta: direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv)

(2009/C 128/04)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 286,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artiklit 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, eriti selle artiklit 41,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

Taust

1. Euroopa Komisjon võttis 13. novembril 2007 vastu ettepaneku, millega muu hulgas muudetakse eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitlevat direktiivi, mida tavaliselt nimetatakse e-eraelu direktiiviks⁽¹⁾ (edaspidi „ettepanek” või „komisjoni ettepanek”). Euroopa andmekaitseinspektor võttis 10. aprillil 2008 vastu arvamus komisjoni ettepaneku kohta, milles ta esitas soovitusel ettepaneku täiustamiseks, püüdes aidata tagada, et kavandatavad muudatused annaksid tulemuseks eraelu puutumatus ja

⁽¹⁾ Kõnealuse direktiivi läbivaatamine on osa laiema läbivaatamisprotsessist, mille eesmärk on luua ELi telekommunikatsiooniamet ja vaadata läbi direktiivid 2002/21/EÜ, 2002/19/EÜ, 2002/20/EÜ, 2002/22/EÜ ja 2002/58/EÜ ning määrus (EÜ) nr 2006/2004 (edaspidi koos „telekommunikatsioonipaketi läbivaatamine”).

isikuandmete parima võimaliku kaitse („Euroopa andmekaitseinspektori esimene arvamus”)⁽²⁾.

2. Euroopa andmekaitseinspektor tervitas komisjoni kavatsust luua kohustuslik turvarikkumistest teatamise süsteem, mis kohustab ettevõtteid teavitama eraisikuid nende isikuandmete kaitse turvanõuete rikkumisest. Samuti avaldas ta tunnustust uuele sättele, mis võimaldab juriidilistel isikutel (nt tarbijahendustel ja internetiteenuste pakkujal) võtta meetmeid rämpsposti levitajate vastu, et veelgi täiendada olemasolevaid rämpsposti vastu võitlemise vahendeid.
3. Parlamendi esimesele lugemisele eelnenud arutelude ajal andis Euroopa andmekaitseinspektor täiendavaid soovitusi, esitades märkusi mõningate küsimuste kohta, mis kerkisid esile raportites, mis koostati universaalteenuse⁽³⁾ ja e-eraelu direktiivide läbivaatamisel pädevates Euroopa Parlamendi komisjonides (edaspidi „märkused”).⁽⁴⁾ Märkustes käsitleti eelkõige küsimusi, mis on seotud liiklusandmete töötlemise ja intellektuaalomandi õiguste kaitsega.
4. Euroopa Parlament (edaspidi „EP”) võttis 24. septembril 2008 vastu õigusloomega seotud resolutsiooni e-eraelu direktiivi kohta („esimene lugemine”).⁽⁵⁾ Euroopa andmekaitseinspektor suhtus positiivselt mitmesse EP muudatusettepanekusse, mis võeti vastu pärast andmekaitseinspektori arvamus ja märkuste esitamist. Oluliste muudatuste hulka kuulus turvarikkumistest teatamise kohustus laiendamine infoühiskonna teenuste osutajatele (st internetis tegutsevatele ettevõtetele). Euroopa andmekaitseinspektor tervitas ka muudatusettepanekut, mis võimaldab juriidilistel ja füüsilistel isikutel pöörduda kohtusse mis tahes e-eraelu direktiivi sätte rikkumise puhul (mitte

⁽²⁾ 10. aprillil 2008. aasta arvamus direktiivi ettepaneku kohta, millega muudetakse muu hulgas direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (ELT C 181, 18.7.2008, lk 1).

⁽³⁾ Direktiiv 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51).

⁽⁴⁾ Euroopa andmekaitseinspektori märkused mõningate küsimuste kohta, mis tulenevad siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni raportist direktiivi 2002/22/EÜ (universaalteenus) ja direktiivi 2002/58/EÜ (e-eraelu) läbivaatamise kohta, 2. september 2008. Kätesaadav aadressil www.edps.europa.eu

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi 24. septembri 2008. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul, direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris, ning määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitsealase koostöö kohta (KOM(2007) 698–C6-0420/2007–2007/0248 (COD)).

üksnes

rämpsposti käsitlevate sätete rikkumise puhul, nagu oli komisjoni ettepanekus esialgu ette nähtud). Parlamendi esimese lugemise järel võttis komisjon vastu e-eraelu direktiivi muudetud ettepaneku (edaspidi „muudetud ettepanek“).⁽⁶⁾

5. Nõukogu saavutas telekommunikatsiooni paketi eeskirjade, sealhulgas e-eraelu direktiivi läbivaatamise suhtes 27. novembril 2008 poliitilise kokkuleppe, millest saab nõukogu ühine seisukoht („ühine seisukoht“).⁽⁷⁾ Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 251 lõike 2 kohaselt edastatakse ühine seisukoht Euroopa Parlamendile, mis võib kaasa tuua parlamendipoolsed muudatusettepanekud.

Üldised märkused nõukogu seisukoha kohta

6. Nõukogu muutis ettepaneku teksti olulisi elemente ning lükkas tagasi mitu EP poolt vastu võetud muudatusettepanekut. Kuigi ühine seisukoht sisaldab kahtlemata positiivseid elemente, teeb selle sisu tervikuna Euroopa andmekaitseinspektori murelikuks, eelkõige seetõttu, et ühises seisukohas ei ole arvesse võetud mõningaid EP positiivseid muudatusettepanekuid või muudatusi, mis tehti muudetud ettepaneku või Euroopa andmekaitseinspektori ja artikli 29 töörihma kaudu esitatud Euroopa andmekaitseasutuste arvamustega.⁽⁸⁾

7. Otse vastupidi, nii mõnelgi juhul on kodanikele kaitset pakkuvad komisjoni muudetud ettepaneku sätted ja EP muudatusettepanekud välja jäetud või neid on oluliselt nõrgendatud. Selle tulemusena on ühises seisukohas oluliselt nõrgendatud üksikisikutele võimaldatavat kaitset. Seetõttu esitab Euroopa andmekaitseinspektor nüüd teise arvamuse, jäädes lootma, et e-eraelu direktiivi menetlemise käigus võetakse vastu uued muudatusettepanekud, millega taastatakse andmekaitsemeetmed.

8. Teises arvamuses keskendutakse mõningatele põhilistele mureküsimustele ega korrata kõiki Euroopa andmekaitseinspektori esimeses arvamuses või märkustes väljendatud seisukohti, mis jäävad kõik kehtima. Eelkõige käsitletakse käesolevas arvamuses järgmisi küsimusi:

⁽⁶⁾ Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul, direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuset elektroonilise side sektoris, ning määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitsealase koostöö kohta, 6.11.2008, KOM(2008)723 lõplik.

⁽⁷⁾ Kätesaadav nõukogu avalikul veebilehel.

⁽⁸⁾ Arvamus 2/2008 eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi 2002/58/EÜ (e-eraelu direktiiv) läbivaatamise kohta, mis on kätesaadav artikli 29 töörihma veebilehel.

— turvarikkumistest teatamist käsitlevad sätted;

— e-eraelu direktiivi kohaldamise ulatus eravõrkude ja avaliku juurdepääsuga eravõrkude suhtes;

— liiklusandmete töötlemine turvaeesmärkidel;

— juriidiliste isikute võimalus pöörduda e-eraelu direktiivi rikkumise korral kohtusse.

9. Eespool nimetatud küsimuste käsitlemisel analüüsitakse käesolevas arvamuses nõukogu ühist seisukohta ja võrreldakse seda EP esimese lugemise tulemuse ja komisjoni muudetud ettepanekuga. Arvamus sisaldab soovitusi e-eraelu direktiivi sätete lihtsustamiseks ja selle tagamiseks, et eraelu puutumatus ja isikuandmed oleksid direktiiviga endiselt piisavalt kaitstud.

II. TURVARIKKUMISTEST TEATAMIST KÄSITLEVAD SÄTTED

10. Euroopa andmekaitseinspektor toetab turvarikkumistest teatamise süsteemi loomist, mille kohaselt hakatakse asutusi ja üksikisikuid teavitama nende isikuandmete kaitse turvanõuete rikkumisest.⁽⁹⁾ Turvarikkumisest teavitamine võib aidata isikutel võtta vajalikke meetmeid rikkumisest tuleneva võimaliku kahju vähendamiseks. Lisaks innustab turvarikkumistest teavitamise kohustus ettevõtteid andmeturvet tõhustama ja suurendab nende vastutust neile usaldatud isikuandmete eest.

11. Komisjoni muudetud ettepanek, Euroopa Parlamendi esimese lugemise tulemus ja nõukogu ühine seisukoht esindavad kolme erinevat lähenemisviisi praegu arutlusele oleva turvarikkumistest teatamise süsteemi kohta. Igal neist kolmest lähenemisviisist on omad positiivsed küljed. Kuid Euroopa andmekaitseinspektori arvates on iga lähenemisviisi puhul arenguruumi ning ta soovib turvarikkumistest teatamise süsteemi lõpliku valiku tegemisel võtta arvesse allpool kirjeldatud soovitusi.

⁽⁹⁾ Käesolevas arvamuses kasutatakse sõna „rikkumine“ isikuandmete mis tahes kahjustamise tähistamiseks, mis toimus edastatud, salvestatud või muul viisil töödeldud isikuandmete juhusliku või seadusevastase hävitamise, kaotamise, muutmise, lubamatu avalikustamise või neile juurdepääsu teel.

12. Kolme turvarikkumistest teatamise süsteemi analüüsimisel tuleb kaaluda viit olulist küsimust: i) turvarikkumise määratlus; ii) üksused, keda teatamise kohustus hõlmab („hõlmatud üksused“); iii) tingimus, millest teatamise kohustus tuleneb; iv) asutus või üksus, kelle ülesanne on otsustada, kas turvarikkumine vastab teatamise tingimustele või ei; ning v) teate vastuvõtjad.

Komisjoni, nõukogu ja EP lähenemisviisi ülevaade

13. Euroopa Parlament, komisjon ja nõukogu kasutavad turvarikkumistest teatamise suhtes igaüks erinevat lähenemisviisi. EP esimesel lugemisel muudeti komisjoni ettepanekus sisalduvat algset turvarikkumistest teatamise korda.⁽¹⁰⁾ EP lähenemisviisi kohaselt kehtib turvarikkumistest teatamise kohustus mitte üksnes üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele vaid ka infoühiskonna teenuste osutajatele. Lisaks tuleks selle lähenemisviisi kohaselt kõigist isikuandmete turvarikkumistest teatada siseriiklikule reguleerivale asutusele või pädevatele asutustele (üldmõistena „ametiasutused“). Kui ametiasutused teevad kindlaks, et rikkumine oli tõsine, nõuavad nad üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajalt ja infoühiskonna teenuste osutajalt asjaomase isiku viivitamatut teavitamist. Kohes ja otsest ohtu kujutavate turvarikkumiste puhul teavitaksid üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad ja infoühiskonna teenuste osutajad asjaomast isikut enne ametiasutuste teavitamist, jäämata ootama reguleerivat otsust. Tarbijatele teatamise kohustusest on vabastatud üksused, kes suudavad ametiasutustele tõendada, et „*rakendatud on asjakohaseid tehnilisi kaitsemeetmeid*“, mille abil andmed on muudetud loetamatuks kõigile isikutele, kellel puudub luba andmetele juurdepääsuks.

14. Nõukogu lähenemisviisi kohaselt tuleks teade samuti edastada nii abonentidele kui ka ametiasutustele, kuid ainult juhul, kui *hõlmatud üksus* peab turvarikkumist *tõsiseks ohuks* abonendi eraelu puutumatusse (st identiteedivargus või pettus, füüsilise kahju, märkimisväärne alandamine või maine kahjustamine).

15. Komisjoni muudetud ettepanekus on säilitatud EP soovitatud kohustus teavitada ametiasutusi kõigist rikkumistest. Kuid erinevalt EP lähenemisviisist sisaldab muudetud ettepanek asjaomaste isikute teavitamise nõudest tehtavat erandit, kui üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutaja tõendab pädevale asutusele, et i) turvarikkumine ei põhjusta „*suhteliselt tõenäoliselt*“ mingit kahju (nt majanduslik kahju, sotsiaalne kahju või identiteedivargus); või andmete suhtes, mida turvarikkumine hõlmas, on rakendatud „*kohaseid tehnoloogilisi kaitsemeetmeid*“. Seega sisaldab komisjoni lähenemisviisi iga üksiku teatamise puhul kahju-põhist analüüsi.

16. Oluline on märkida, et EP⁽¹¹⁾ ja komisjoni lähenemisviisi kohaselt on *ametiasutuste* ülesandeks otsustada, kas turvarikkumine on tõsine või põhjustab suhteliselt tõenäoliselt kahju. Seevastu nõukogu lähenemisviisi kohaselt on otsuse tegemine jäetud *asjaomastele üksustele*.

17. Nii nõukogu kui ka komisjoni lähenemisviisi hõlmab vaid üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajaid ja mitte infoühiskonna teenuste osutajaid, nagu EP lähenemisviisi puhul.

Turvarikkumise määratlus

18. Euroopa andmekaitseinspektoril on rõõm näha, et kõik kolm õigusakti ettepanekut sisaldavad turvarikkumistest teatamise ühesugust määratlust, mida kirjeldatakse kui „*turvarikkumist, millega kaasneb (...) edastatud, salvestatud või muul moel töödeldud isikuandmete juhuslik või ebaseaduslik hävitamine, kaotsimine, muutmine, loata avalikustamine või neile juurdepääs*“.⁽¹²⁾

19. Nagu allpool täiendavalt kirjeldatakse, on selline määratlus tervitatav, kuna see on piisavalt lai hõlmamaks enamikku olukordadest, mille puhul võiks eeldada turvarikkumistest teatamist.

20. Esiteks, määratlus sisaldab juhtumeid, mille puhul on toimunud *loata juurdepääs* isikuandmetele kolmanda isiku poolt, näiteks isikuandmeid sisaldavasse serverisse tungimine ja selliste andmete omandamine.

21. Teiseks, kõnealune määratlus sisaldaks ka olukordi, mille puhul isikuandmed on kas kaotsi läinud või avalikustatud, kuid loata juurdepääs vajab alles tõendamist. See hõlmaks olukordi, kus isikuandmed võivad olla kaotsi läinud (nt CD-ROMid, USB-ajamid või muud kaasaskantavad andmekandjad) või tavakasutajate poolt üldkasutatavaks tehtud (töötaja andmed tehakse kogemata ajutiselt kättesaadavaks üldkasutatavas internetipiirkonnas). Kuna sageli puuduvad tõendid selle kohta, kas selleks volitamata kolmandad isikud võisid selliseid andmeid mingil ajal kasutada või neile juurde pääseda, siis tundub asjakohane lisada määratlusele ka sellised juhtumid. Seetõttu soovitab Euroopa andmekaitseinspektor jääda nimetatud määratluse juurde. Samuti soovitab Euroopa andmekaitseinspektor lisada e-eraelu direktiivi artiklis 2 esitatud turvarikkumise mõiste, sest see oleks paremini kooskõlas direktiivi üldise ülesehitusega ja tagaks suurema selguse.

⁽¹⁰⁾ Eelkõige käsitletakse seda küsimust EP muudatusettepanekutes 187, 124–127 ning 27, 21 ja 32.

⁽¹¹⁾ Välja arvatud kohese ja otsese ohu puhul, mil hõlmatud üksused peavad esmalt teavitama tarbijaid.

⁽¹²⁾ Ühise seisukoha ja muudetud ettepaneku artikli 2 punkt i ning EP esimese lugemise artikli 3 lõige 3.

Üksused, keda teatamise kohustus peaks hõlmama

22. EP lähenemisviisi kohaselt kohaldatakse teatamise kohustust nii üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajate kui ka infoühiskonna teenuste osutajate suhtes. Kuid nõukogu ja komisjoni lähenemisviisi puhul oleks vaid sellistel üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatel nagu telekommunikatsiooniettevõtted ja internetiühenduse pakkujad kohustus teatada üksikisikutele isikuandmeid ohustavatest turvarikkumistest. Muude tegevusvaldkondade, näiteks internetipangad, internetikauplused, internetipõhiste terviseteenuste osutajad jne, kohta see kohustus ei kehti. Alljärgnevalt kirjeldatud põhjustel leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et avaliku korra huvides on oluline tagada, et teatamise kohustus hõlmaks ka infoühiskonna teenuseid, sealhulgas internetipõhist äritegevust, internetipanku, internetipõhiste terviseteenuste osutajaid jne.
23. Esiteks märgib Euroopa andmekaitseinspektor, et kuigi telekommunikatsiooniettevõtted on kahtlemata selliste turvarikkumiste sihtmärgiks, mis eeldavad neist teatamise kohustust, kehtib sama ka muud liiki ettevõtete ja teenuseosutajate suhtes. Turvarikkumisi võib internetikaupluste, internetipankade ja internetiapteekide puhul esineda sama tõenäoliselt kui telekommunikatsiooniettevõtete puhul, võib-olla isegi tõenäolisemalt. Seetõttu ei toeta riskikaalutlused turvarikkumistest teatamise nõuete piiramist üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatega. Vajadust laiema lähenemisviisi järele näitlikustavad teiste riikide kogemused. Ameerika Ühendriikides on näiteks peaaegu kõigis osariikides (nüüdseks rohkem kui 40) kehtestatud turvarikkumistest teatamist käsitlevad seadused, mille kohaldamisala on laiem ja hõlmab lisaks üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele ka mis tahes muid üksusi, kelle valduses on nõutavad isikuandmed.
24. Teiseks, kuigi üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajate poolt tavaliselt töödeldavate isikuandmete rikkumine võib kahtlemata kahjustada üksikisikute eraelu puutumatumust, kehtib sama, ning võib-olla isegi suuremal määral, ka infoühiskonna teenuste osutajate poolt töödeldavate isikuandmete puhul. Kahtlemata võib pankade ja teiste rahandusasutuste valduses olla äärmiselt konfidentsiaalset teavet (nt pangakonto andmed), mille avalikustamine võib võimaldada nende kasutamist identiteedivarvuse eesmärgil. Samuti võib üksikisikut eriti kahjustada väga tundlike terviseandmete avalikustamine internetipõhiste terviseteenuste osutajate poolt. Seega on turvarikkumisest teatamise laiem kohaldamine, mis hõlmaks vähemalt infoühiskonna teenuste osutajaid, tingitud ka isikuandmete liigist, mida turvarikkumised võivad ohustada.
25. Kõnealuse artikli kohaldamisala laiendamise kohta on tõstatatud mõningaid õiguslikke küsimusi, nt nimetatud nõudega hõlmatud üksused. Takistusena teatamiskohustuse kohaldamisel infoühiskonna teenuste osutajatele on eelkõige nimetatud asjaolu, et e-eraelu direktiivi üldine kohaldamisala hõlmab ainult üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajaid.
26. Sellega seoses sooviks Euroopa andmekaitseinspektor meelde tuletada järgmist: i) pole mingeid õiguslikke takistusi lisamaks direktiivi teatavate sätete kohaldamisalasse muid turuosalisi peale üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajate. Ühenduse õigusloojal on selles osas täielik otsustusvabadus; ii) kehtivas e-eraelu direktiivis esineb muid pretsedente selle kohaldamise kohta muudele üksustele kui üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele.
27. Näiteks artiklit 13 kohaldatakse mitte üksnes üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele, vaid mis tahes ettevõtete suhtes, kes edastavad pealesunnitud teavet, mille saatmiseks on nõutav eelnev nõusolek. Samuti on artikli 5 lõige 3, millega muu hulgas keelatakse teatava teabe (nt küpsised) salvestamine kasutaja lõppseadmes, siduv mitte üksnes üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele, vaid kõigile, kes püüavad salvestada teavet üksikisiku lõppseadmes või saada juurdepääsu üksikisiku lõppseadmes salvestatud teabele. Lisaks on komisjon praeguse menetlemise käigus teinud isegi ettepaneku laiendada artikli 5 lõike 3 kohaldamist juhtudele, mille puhul samalaadset tehnoloogiat (nn küpsised, nuhkvara) kasutatakse mitte üksnes elektroonilise side süsteemide abil, vaid ka mis tahes muude meetoditega (levitamine internetist alla laadimise teel või selliste väliste andmekandjate abil nagu CD-ROMid, USB-mälupulgad, väikmäluseadmed jne). Kõik need elemendid on teretulnud ja tuleks säilitada, kuid need on ka asjakohasteks pretsedentideks kohaldamisala üle praegu toimivas arutelus.
28. Lisaks on komisjon ja EP ning väidetavalt ka nõukogu teinud käimasoleva menetluse käigus ettepaneku lisada allpool käsitletav artikli 6 uus lõige 6a, mida kohaldatakse muude üksuste kui üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajate suhtes.
29. Võttes arvesse turvarikkumistest teatamise kohustusest tulenevaid ulatuslikke positiivseid aspekte, eeldavad kodanikud suure tõenäosusega samu hüvesid ka juhul, kui nende isikuandmed on ohtu seadnud infoühiskonna teenuste osutajad, mitte üksnes üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad. Kodanike ootused jäävad täitmata, kui näiteks internetipank ei teata neile nende pangakonto andmete kaotsiminekest.

30. Kokkuvõttes – Euroopa andmekaitseinspektor on veendunud, et kogu turvarikkumisest teatamisest saadav kasu on paremini saavutatav vaid juhul, kui kohaldamisalaga hõlmatud üksuste hulka kuuluvad nii üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad kui ka infoühiskonna teenuste osutajad.

Teatamise aluseks olev standard

31. Nagu allpool täpsemalt selgitatud, on Euroopa andmekaitseinspektor teatamise aluseks oleva standardi osas seisukohal, et kolmest väljapakutust on kõige asjakohasem muudetud ettepanekus sisalduv standard „suhteliselt tõenäoliselt ohustamise” kohta. Siiski on oluline tagada, et mõiste „ohustamine” oleks piisavalt lai hõlmamaks kõiki asjakohaseid juhtumeid negatiivse mõju kohta üksikisikute eraelu puutumatusel või muudele seaduslikele huvidele. Vastasel juhul tuleks eelistada uue standardi loomist, mille kohaselt teatamine oleks kohustuslik, „kui turvarikkumine avaldab suhteliselt tõenäoliselt üksikisikutele kahjulikku mõju”.

32. Nagu eelmises punktis nimetatud, on tingimused, mille korral turvarikkumisest tuleb üksikisikutele teatada („alus” või „standard”), EP, komisjoni ja nõukogu lähenemisviisi puhul erinevad. Arusaadavalt sõltub üksikisikutele saadetavate teadete hulk suures osas teatamise tingimuseks seatud alusest või standardist.

33. Nõukogu ja komisjoni kavade kohaselt tuleb teade edastada juhul, kui tegemist on „*abonendi eraelu puutumast tõsiselt ohustava turvarikkumisega*” (nõukogu) või kui „*rikkumine suhteliselt tõenäoliselt ohustab tarbija huve*” (komisjon). EP kava kohaselt on üksikisikule teatamise aluseks „*rikkumise tõsidus*” (st üksikisikule teatamist nõutakse juhul, kui turvarikkumist peetakse „*tõsiseks*”). Sellest lävendist allapoole jäävate rikkumiste korral ei ole teatamine vajalik.⁽¹³⁾

34. Euroopa andmekaitseinspektor mõistab, et seoses isikuandmete ohtusattumisega võib väita, et isikutel, kelle andmetega on tegemist, on igal juhul õigus sellest teada saada. Õiglane oleks siiski kaaluda, kas see on asjakohane lahendus muid huve ja kaalutlusi arvesse võttes.

35. On oletatud, et kohustus teatada igast isikuandmete ohtusattumisest ehk teiste sõnadega piiramatu teatamine võib kaasa tuua teadete ülekülluse ja teadetest „väsimise”, mille tulemusel võib kaduda tundlikkus. Nagu allpool kirjel-

datud, ei jää Euroopa andmekaitseinspektor sellise väite suhtes ükskõikseks; siiski soovib ta samal ajal rõhutada oma muret selle üle, et teadete üleküllus võib viidata ulatuslikele puudustele teabeturbetavades.

36. Nagu eespool nimetatud, mõistab Euroopa andmekaitseinspektor teadete üleküllusest tulenevaid võimalikke negatiivseid tagajärgi ning sooviks aidata tagada, et turvarikkumistest teatamiseks vastu võetud õigusraamistik ei viiks sellise tulemuseni. Kui üksikisikud saaksid turvarikkumise teateid sageli ja isegi kahjulike mõjude, kahju või kannatuste puudumise korral, võiks see kahjustada teadete edastamise üht peamist eesmärki, sest iroonilisel kombel võiksid üksikisikud teateid ignoreerida ka sellistel juhtudel, kui neil oleks tegelikult vaja võtta meetmeid enda kaitsmiseks. Õige tasakaalu leidmine tähendust omavate teadete edastamisel on seega oluline, sest kui üksikisikud saadud teadetele ei reageeri, vähendab see oluliselt teadete edastamise süsteemide tõhusust.

37. Teadete üleküllust välistava asjakohase tingimuse sätestamiseks tuleb lisaks teatamise aluse valikule kaaluda ka muid tegureid, eelkõige turvarikkumise määratlust ja teatamise kohustusega hõlmatud andmeid. Sellega seoses märgib Euroopa andmekaitseinspektor, et eespool analüüsitud turvarikkumise laia määratlust arvestades võib kõnealuse kolme pakutud lähenemisviisi korral teadete hulk suureks osutada. Muret teadete ülekülluse pärast süvendab veelgi asjaolu, et turvarikkumise määratlus hõlmab igat liiki isikuandmeid. Seda aspekti tuleks siiski arvesse võtta, kuigi Euroopa andmekaitseinspektor peab kõnealust lähenemisviisi (mitte piirata isikuandmete liiki, mille suhtes teatamist kohaldatakse) õigeaks, vastandina teist laadi lähenemisviisidele, nagu USA seadustes kasutatud nõuded, mis keskenduvad andmete tundlikkusele.

38. Eespool nimetatut silmas pidades ning kõiki vaadeldud erinevaid muutujaid arvesse võttes leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et asjakohane oleks lisada lävend või standard, millest allapoole jäävate rikkumiste korral ei oleks teatamine kohustuslik.

39. Mõlemad pakutud standardid, st rikkumine on „*tõsiseks ohuks eraelu puutumatusel*” või „*suhteliselt tõenäoliselt ohustab*”, tunduvad sisaldavat näiteks sotsiaalset või mainega seotud ning majanduslikku kahju. Kõnealused standardid käsitleksid näiteks juhtumeid, mille korral tekiks mitteavalike identifikaatorite, näiteks passi numbri, avalikustamise tõttu identiteedivarguse oht, samuti isiku eraelu puudutava teabe avalikustamist. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab sellist lähenemisviisi. Ta on veendunud, et turvarikkumistest teatamisest tulenev kasu ei ole täielik, kui teatamissüsteem hõlmaks vaid majanduslikku kahju põhjustavaid rikkumisi.

⁽¹³⁾ Vt joonealune märkus 11 seoses erandiga sellest reeglist.

40. Kahest pakutud standardist eelistab Euroopa andmekaitseinspektor komisjoni oma („suhteliselt tõenäoline ohustamine”), sest see tagaks üksikisikutele sobivama kaitsetaseme. Turvarikkumine kuulub teatamise kohustuse alla palju suurema tõenäosusega, kui see „suhteliselt tõenäoliselt ohustab” üksikisikute eraelu puutumatumust, mitte kui see kujutab endast sellise kahju tekitamise „tõsist ohu”. Seega, vaid üksikisikute eraelu puutumatumust tõsiselt kahjustavate turvarikkumistega piirdumine vähendaks oluliselt rikkumiste arvu, millest tuleb teatada. Vaid selliste turvarikkumiste hõlmamine annaks üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele ja infoühiskonna teenuste osutajatele ülemäärase otsustusõiguse selle üle, kas teatamine on nõutav, sest neil oleks palju lihtsam põhjendada otsust „tõsise ohu” puudumise kohta kui otsust „suhteliselt tõenäoliselt ohustamise” puudumise kohta. Liigsagedast teatamist on vaja kindlasti vältida, kuid samas tuleb kahtluse korral arvestada üksikisikute eraelu puutumatumuse kaitsega, ning üksikisikuid tuleks kaitsta vähemalt juhul, kui turvarikkumine neid suhteliselt tõenäoliselt kahjustab. Lisaks on nii hõlmatud üksustel kui ka pädevatel asutustel mõistet „suhteliselt tõenäoliselt” tegelikkuses tõhusam kasutada, sest see nõuab juhtumi ja selle oluliste asjaolude objektiivset hindamist.
41. Pealegi võivad isikuandmete kaitse turvarikkumised põhjustada kahju, mida on raske mõõta ja mis võib olla erinev. Sama liiki andmete avalikustamine võib sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest põhjustada ühele isikule märkimisväärset kahju, teist aga kahjustada vähemal määral. Asjakohane ei oleks kasutada standardit, mille kohaselt peaks kahju olema oluline, märkimisväärne või tõsine. Näiteks nõukogu lähenemisviisi, mille kohaselt peaks turvarikkumine kellegi eraelu puutumatumust tõsiselt kahjustama, pakuks üksikisikutele puudulikku kaitset, sest sellise standardi alusel peaks eraelu puutumatumusele tehtud kahju olema „tõsine”. Samuti võimaldaks see subjektiivset hindamist.
42. Kuigi eespool kirjeldatud „suhteliselt tõenäoliselt ohustamine” näib olevat turvarikkumisest teatamise sobiv standard, tunneb Euroopa andmekaitseinspektor siiski endiselt muret selle üle, et see ei pruugi hõlmata kõiki olukordi, kus üksikisikutele teatamine on põhjendatud, st kõik olukorrad, kus negatiivne mõju üksikisikute eraelu puutumatumusele või muudele seaduslikele õigustele on suhteliselt tõenäoline. Seetõttu võiks kaaluda standardit, mis nõuaks teatamist juhul, „kui turvarikkumine suhteliselt tõenäoliselt kahjustab üksikisikuid”.
43. Nimetatud alternatiivse standardi lisaväärtuseks on kooskõla ELi andmekaitsealaste õigusaktidega. Nii viidatakse andmekaitseinspektorile korduvalt andmesubjektide õiguste ja vabaduste kahjustamisele. Näiteks artikkel 18 ja põhjendus 49, milles käsitletakse kohustust teavitada andmekaitse järelevalveasutust andmete töötlemisest, annavad liikmesriikidele õiguse teha sellisest kohustusest erandeid, kui töötlemine „tõenäoliselt ei kahjusta andmesubjektide õigusi ega vabadusi”. Samasugust sõnastust on kasutatud ühise seisukoha artikli 16 lõikes 6, et võimaldada juriidilistel isikutel rämpsposti saatjaid kohtusse kaevata.
44. Eespool toodud arvesse võttes võiks samuti eeldada, et hõlmatud üksused ning eelkõige andmekaitsealaste õigusaktide täitmise jälgimiseks pädevad asutused on eespool nimetatud standardiga rohkem tuttavad ning see aitaks neil paremini hinnata, kas asjaomane rikkumine vastab nõutavale standardile.
- Asutus või üksus, kes otsustab turvarikkumise standardile vastamise üle*
45. EP lähenemisviisi (välja arvatud vahetu ohu puhul) ja komisjoni muudetud ettepaneku kohaselt jääb liikmesriikide ametiasutuste otsustada, kas turvarikkumine vastab või ei vasta standardile, millest lähtuvalt on üksikisikule teatamine kohustuslik.
46. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et ametiasutuse kaasamisel standardile vastavuse kindlakstegemisse on oluline roll, kuna see on teataval määral õigusakti nõuetekohase kohaldamise tagatiseks. Selline süsteem võib ennetada olukorda, kus ettevõtted hindavad turvarikkumise ekslikult kahjutuks või ebaoluliseks ja väldivad seega teatamist, kuigi tegelikult oleks rikkumisest teatamine vajalik.
47. Teisest küljest teeb Euroopa andmekaitseinspektorile muret asjaolu, et kord, mille kohaselt ametiasutus peab turvarikkumist hindama, võib olla ebapraktiline ja raskesti kohaldatav või et see annab tegelikkuses vajalikule vastupidise tulemuse. Seega võib see isegi vähendada üksikisikute andmete kaitsemeetmeid.
48. Tõepoolest, sellise lähenemisviisi korral ujutatakse andmekaitseasutused tõenäoliselt turvarikkumisteadetega üle ja vajalike hinnangute andmine võib neile suuri raskusi tekitada. Oluline on meele pidada, et hindamiseks turvarikkumise vastavust standardile tuleb ametiasutustele anda piisavalt siseinfot, mis sageli on keerukas ja tehnilist laadi ja mida ametiasutustel tuleb väga kiiresti töödelda. Võttes arvesse hindamise raskust ja asjaolu, et mõne ametiasutuse ressursid on piiratud, kardab Euroopa andmekaitseinspektor, et ametiasutustel oleks seda kohustust väga raske täita ning et see võib vähendada muude oluliste ülesannete täitmiseks kasutatavaid ressursse. Lisaks võib selline süsteem asetada ametiasutused tarbetu surve alla; kui ametiasutus otsustab, et turvarikkumine ei ole tõsine, kuid üksikisikute kahjustamine siiski toimub, siis võidakse ametiasutust selle eest vastutavaks pidada.

49. Eespool nimetatud probleem muutub veelgi tõsisemaks, kui võtta arvesse, et turvarikkumistest tulenevate ohtude minimeerimisel on otsustava tähtsusega teguriks aeg. Kui ametiasutus ei suuda turvarikkumist väga lühikese tähtaja jooksul hinnata, siis võib täiendav aeg, mida ametiasutused sellise hinnangu andmiseks vajavad, suurendada asjaomastele üksikisikutele tekitatud kahju. Seetõttu võib selline üksikisikutele suurema kaitse pakumiseks mõeldud täiendav samm iroonilisel kombel anda tulemuseks otseteatamisel põhinevate süsteemide pakutavast väiksema kaitse.
50. Eespool nimetatud põhjustel leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et eelistatav oleks luua süsteem, mille kohaselt turvarikkumise standardile vastamise hindamine jääks asjaomaste üksuste ülesandeks, nagu on ette nähtud nõukogu lähenemisviisi kohaselt.
51. Kuid võimaliku väärkasutuse vältimiseks, näiteks kui üksused keelduvad teatamisest olukorras, kus teatamine on selgelt vajalik, on äärmiselt oluline lisada teatavad andmekaitsemeetmed, mida kirjeldatakse allpool.
52. Esiteks, hõlmatud üksuste kohustusega teha kindlaks teatamise vajadus peab kindlasti kaasnema kohustus teatada ametiasutustele kõigist kehtestatud standardile vastavatest turvarikkumistest. Selliste juhtude puhul tuleks asjaomastelt üksustelt nõuda, et nad teavitaksid ametiasutusi turvarikkumistest ja oma teatamist puudutava otsuse põhjustest ning iga edastatud teate sisust.
53. Teiseks, ametiasutustele tuleb anda reaalne järelevalvealane roll. Selle rolli täitmiseks tuleb ametiasutustel lubada turvarikkumise asjaolude uurimist ja mis tahes asjakohaste parandusmeetmete rakendamise nõudmist, kuid seda ei tohi kohustuslikuks teha.⁽¹⁴⁾ See peaks hõlmama mitte üksnes üksikisikute teavitamist (kui see ei ole veel toimunud), vaid ka võimalust kehtestada kohustus rakendada meetmeid edasiste rikkumiste ennetamiseks. Ametiasutustele tuleks anda selleks tegelikud volitused ja vahendid ning ametiasutustel peab olema vajalik vabadus otsustada, millal turvarikkumisest teatamisele reageerida. Teiste sõnadega, see võimaldaks ametiasutustel tegutseda valikuliselt ning algatada uurimine näiteks suurte, tõeliselt kahjutoovate turvarikkumiste puhul, kontrollides õigusnormide järgimist ja nõudes nende täitmist.
54. Eespool nimetatud saavutamiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor e-eraelu direktiivi artikli 15a lõikega 3 ja andmekaitseinspektoriga tunnustatud volitusi täiendada, lisades järgmise sõnastuse: „*Kui abonent või asjaomast isikut ei ole veel teavitatud, võib riigi pädev asutus pärast turvarikkumise laadi analüüsimist nõuda, et üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutaja või infoühiskonna teenuste osutaja teavitaks abonent või asjaomast isikut rikkumisest.*”
55. Lisaks soovib Euroopa andmekaitseinspektor EP-I ja nõukogul kinnitada EP muudatusettepanekus (muudatusettepanek 122, artikli 4 lõige 1a) sisalduv üksuste kohustus viia läbi oma süsteemide ning töötlemiseks mõeldud isikuandmete riskihindamine ja puuduste tuvastamine. Nimetatud kohustusest tulenevalt koostavad üksused nende poolt rakendatavate turvameetmete kohandatud ja täpse määratluse, mis tuleks teha ametiasutustele kättesaadavaks. Turvarikkumise korral aitab see kohustus hõlmatud üksustel (ning samuti järelevalvet teostavatel ametiasutustel) kindlaks teha, kas selliste andmete avalikuks saamine võib avaldada üksikisikutele kahjulikku mõju või neid kahjustada.
56. Kolmandaks, hõlmatud üksuste kohustusega langetada otsuseid selle kohta, kas neil on vaja turvarikkumistest üksikisikutele teatada, peab kaasnema kohustus säilitada andmeid üksikasjalike ja põhjalike siseauditite kohta, milles kirjeldatakse asetleidnud turvarikkumisi ja nende kohta saadetud teateid ning samuti edasiste rikkumiste vältimiseks võetud meetmeid. Analüüsimise ja võimaliku uurimise läbiviimiseks peavad kõnealused siseauditite andmed olema järelevalveasutustele kättesaadavad. See võimaldab ametiasutustel täita oma järelevalvealast rolli. See oleks võimalik saavutada umbes järgmiselt sõnastatud teksti lisamisega: „*Üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad ja infoühiskonna teenuste osutajad registreerivad ja säilitavad põhjalikud andmed kõigi esinenud turvarikkumiste üksikasjade, rikkumistega seotud asjakohase tehniliste andmete ja võetud parandusmeetmete kohta. Andmed peavad sisaldama ka viidet kõigi abonentidele või asjaomastele üksikisikutele ning riigi pädevatele asutustele saadetud teadete kohta, sealhulgas teadete saatmise kuupäeva ja sisu. Andmed edastatakse nõudmisel riigi pädevale asutusele.*”
57. Kõnealuse standardi ning turvarikkumisi käsitleva raamistiku muude asjakohaste aspektide, nagu teatamise vorm ja kord, rakendamise järjepidevuse tagamiseks oleks asjakohane, et komisjon võtaks vastu tehnilised rakendusmeetmed pärast konsulteerimist Euroopa andmekaitseinspektoriga, artikli 29 tööühma ja asjaomaste sidusrühmadega.

⁽¹⁴⁾ Artikli 15a lõikega 3 tunnustatakse seda vajakajäämist ning sätestatakse, et „liikmesriigid tagavad, et pädevatel riigiasutustel ja vajaduse korral muudel riigigorganitel on kõik uurimisvolitused ja -vahendid, sealhulgas võimalus saada asjakohast teavet, et jälgida käesoleva direktiivi alusel vastuvõetud sätete täitmist ning neid jõustada”.

Teate saajad

58. Teate saajate puhul eelistab Euroopa andmekaitseinspektor nõukogu terminoloogiale EP ja komisjoni oma. EP on asendanud sõna „abonentid” sõnaga „kasutajad”. Komisjon kasutab sõnu „abonentid” ja „asjaomased isikud”. Nii EP kui ka komisjoni sõnakasutus hõlmaks teate saajatena lisaks praegustele abonentidele ka endisi abonentide ja kolmandaid isikuid, nagu kasutajaid, kes suhtlevad mõne hõlmatud üksusega ilma selle abonentiks olemata. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab sellist lähenemiskiivi ning kutsub EPd ja nõukogu seda säilitama.
59. Euroopa andmekaitseinspektor märgib siiski EP esimese lugemise tulemusel sisalduvaid mitmeid vastuolusid seoses kasutatud mõistetega, mis tuleks kõrvaldada. Näiteks sõna „abonentid” on enamikel juhtudel, kuid mitte alati, asendatud sõnaga „kasutajad”, mõnel juhul on aga kasutatud sõna „tarbijad”. Seda tuleks ühtlustada.

III. E-ERAELU DIREKTIIVI KOHALDAMISALA: ÜLDKASUTATAVAD JA ERAVÕRGUD

60. Kehtiva e-eraelu direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud üksused, kelle suhtes direktiivi peamiselt kohaldatakse, st üksused, kes töötlevad andmeid „seoses” üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamisega üldkasutatavates võrkudes.⁽¹⁵⁾ Üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajate tegevus hõlmab näiteks juurdepääsu andmist internetile, teabe edastamist elektrooniliste võrkude ning mobiili- ja telefoniühenduste kaudu jne.
61. EP võttis vastu muudatusettepaneku 121, millega muudetakse komisjoni algse ettepaneku artiklit 3 ja mille kohaselt e-eraelu direktiivi kohaldamisala laiendatakse „isikuandmete töötlemise suhtes, mis toimub seoses üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutamisega ühenduse üldkasutatavates ja eraõiguslikes sidevõrkudes ning avaliku juurdepääsuga eravõrkudes (...)” (e-eraelu direktiivi artikli 3 lõige 1). Kahjuks oli nõukogul ja komisjonil raske selle muudatusettepanekuga nõustuda ja seetõttu ei ole seda lähenemiskiivi ühises seisukohas ja muudetud ettepanekus kajastatud.

E-eraelu direktiivi kohaldamine avaliku juurdepääsuga eravõrkudele

62. Alljärgnevalt selgitatud põhjustel ning konsensuse edendamiseks julgustab Euroopa andmekaitseinspektor säilitama

⁽¹⁵⁾ „Käesolevat direktiivi kohaldatakse isikuandmete töötlemise suhtes, mis toimub seoses üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutamisega ühenduse üldkasutatavates sidevõrkudes.”

muudatusettepaneku 121 sisu. Samuti soovivat Euroopa andmekaitseinspektor lisada muudatusettepanek, mis aitaks veelgi täpsustada direktiivi laiendatud kohaldamisalaga hõlmatud teenuste liike.

63. Eravõrke kasutatakse sageli selliste elektroonilise side teenuste osutamiseks nagu internetiühendus määratlemata arvule inimestele, mis võib potentsiaalselt olla suur. See kehtib näiteks internetiühenduse puhul internetikohvikutes ning traadita ühenduse levialades hotellides, restoranides, lennujaamades, rongides ja muudes avalikes asutustes, kus sedalaadi teenuseid pakutakse sageli lisaks muudele teenustele (joogid, majutus jne).
64. Kõigis eespool toodud näidetes tehakse sideteenus (nt internetiühendus) üldsusele kättesaadavaks mitte avaliku võrgu, vaid pigem sellise võrgu abil, mida võib pidada eravõrguks, st eraomandis oleva võrgu abil. Kuigi eespool esitatud näidetes osutatakse sideteenust üldsusele, ei hõlma e-eraelu direktiiv või vähemalt mõned selle artiklid väidetavalt nimetatud teenuste osutamist, sest selleks kasutatakse eravõrku, mitte aga üldkasutatavat võrku.⁽¹⁶⁾ Selle tulemusena ei ole e-eraelu direktiiviga tagatud üksikisikute põhiõigused nimetatud juhtudel kaitstud ja tekib õiguslik ebavõrdsus kasutajate vahel, kes kasutavad samu internetiühendusteenusi üldkasutatavate telekommunikatsioonivahendite ja eraomanduses olevate vahendite abil. Seda vaatamata asjaolule, et kõigil juhtudel on oht üksikisikute eraelu ja isikuandmete puutumatusse sama suur kui üldkasutatavate võrkude abil pakutavate teenuste puhul. Kokkuvõttes võib öelda, et näib puuduvat mõistlik põhjendus, mis õigustaks eravõrkudes osutatavate sideteenuste erinevat käsitlemist direktiivis võrreldes üldkasutatavas võrgus osutatavate teenustega.

65. Seetõttu toetaks Euroopa andmekaitseinspektor muudatusettepanekut (näiteks EP muudatusettepanek 121), mille kohaselt e-eraelu direktiivi kohaldatakse ka isikuandmete töötlemisele seoses üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamisega eravõrkudes.

66. Euroopa andmekaitseinspektor mõnab siiski, et selline sõnastus võib kaasa tuua ettenägematuid ja võib-olla soovimatuid tagajärgi. Tõepoolest, juba viidet eravõrkudele võidakse tõlgendada selliselt, et see hõlmaks olukordi,

⁽¹⁶⁾ Vastupidiselt võib väita, et kuna sideteenust osutatakse üldsusele, isegi kui seda tehakse eravõrgu abil, siis on sellise teenuse osutamine kehtiva õigusraamistikuga hõlmatud, vaatamata asjaolule, et tegemist on eravõrguga. Näiteks Prantsusmaal on oma töötajatele internetiühendust pakkuvad tööandjad võrdsustatud selliste internetiühenduse pakkujatega, kes teevad seda ärilisel alusel. Selline tõlgendus ei ole üldlevinud.

mida kõnealuse direktiiviga kindlasti ei kavatseta hõlmata. Näiteks võib väita, et nimetatud klausli sõnasõnaline või jäik tõlgendus võiks muuta direktiivi kohaldatavaks traadita internetiühendusega majaomanike suhtes, ⁽¹⁷⁾ kes oma leviaala ulatuses (tavaliselt kõnealuses hoones) võimaldavad ühendust kõigile, kuigi see ei ole muudatusettepaneku 121 eesmärk. Sellise tulemuse vältimiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor muudatusettepaneku 121 sõnastust muuta, lisades e-eraelu direktiivi kohaldamisalasse „isikuandmete töötlemise, mis toimub seoses üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamiseiga ühenduse üldkasutatavates sidevõrkudes või avaliku juurdepääsuga erasidevõrkudes...”.

67. See aitaks täpsustada, et e-eraelu direktiiv hõlmaks vaid avaliku juurdepääsuga eravõrke. Kohaldades e-eraelu direktiivi sätteid *vaid avaliku juurdepääsuga eravõrkudele* (mitte aga kõikidele eravõrkudele) seatakse piirang, mille kohaselt direktiiv hõlmab vaid eravõrkudes osutatavaid sideteenuseid, millele on tahtlikult antud avalik juurdepääs. Selline sõnastus aitab veelgi rõhutada, et direktiivi kohaldatavuse kindlaks tegemiseks on peamine tegur eravõrgu *kättesaadavus üldsuse liikmetele* (lisaks üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutamisele). Teiste sõnadega, sõltumata sellest, kas tegemist on üldkasutatava või eravõrguga, kuuluks selline teenus või võrk e-eraelu direktiivi kohaldamisalasse, kui võrk on tahtlikult tehtud üldkasutatava sideteenuse (nt internet) osutamiseks üldsusele kättesaadavaks, isegi kui selline teenus täiendab muid teenuseid (nt hotellimajutus).

68. Euroopa andmekaitseinspektor märgib, et eespool toetatud lähenemisviis, mille kohaselt e-eraelu direktiivi sätteid kohaldatakse *avaliku juurdepääsuga eravõrkude* suhtes, on kooskõlas mitmes liikmesriigis kohaldatava lähenemisviisiga, mille puhul ametivõimud on juba ette näinud e-eraelu direktiivi rakendavate siseriiklike normide kohaldamise sedalaadi teenuste suhtes ning teenuste suhtes, mida osutatakse täielikult eraomandis olevates võrkudes. ⁽¹⁸⁾

69. Uue kohaldamisalaga hõlmatud üksuste õiguskindluse edendamiseks võib kasu olla „avaliku juurdepääsuga eravõrkude” mõistet käsitleva muudatusettepaneku lisamisest e-eraelu direktiivi, mille sõnastus võiks olla järgmine: „avaliku juurdepääsuga eravõrk” – „eraomanduses olev võrk, millele üldsuse liikmetel on kohaldatavate üldtingimustega nõus-

tumise korral tavaliselt piiramatu juurdepääs kas tasuta või tasu eest või koos muude teenuste või pakkumistega”.

70. Praktikaks tähendaks eespool kirjeldatud lähenemisviis, et direktiiv hõlmaks eravõrke hotellides ja muudes asutustes, mis pakuvad üldkasutatavat internetiühendust eravõrgus. Seevastu sideteenuste osutamine puht eravõrkudes, kus teenus on kättesaadav väikesearvulisele tuvastatavate isikute rühmale, jääks direktiivi kohaldamisalast välja. Seetõttu ei hõlmaks direktiiv näiteks virtuaalseid privaatevõrke ega tarbija kodus levivat traadita võrku. Samuti jääksid kohaldamisalast välja puht ettevõttesesest võrkudes osutatavad teenused.

E-eraelu direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad eravõrgud

71. Eravõrkude väljajätmist direktiivi kohaldamisalast, nagu eespool soovitatud, tuleks pidada *ajutiseks* meetmeks, mida tuleks täiendavalt arutada. Võttes ühelt poolt arvesse puht eravõrkude väljajätmisest tulenevaid eraelu puutumatuses seotud tagajärgi ja teiselt poolt seda, et väljajätmine mõjutab suurt hulka inimesi, kes tavaliselt kasutavad internetiühendust ettevõtja võrgus, siis võib edaspidi tõepoolest tekkida vajadus küsimus uuesti läbi vaadata. Seetõttu ning arutelu edendamiseks antud küsimuses soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisada e-eraelu direktiivi põhjenduse, mille kohaselt komisjon korraldaks Euroopa andmekaitseinspektori, andmekaitseasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade osavõtul avaliku arutelu e-eraelu direktiivi kohaldamise üle kõigi eravõrkude suhtes. Lisaks võiks kõnealuses põhjenduses täpsustada, et avaliku arutelu tulemusena peaks komisjon esitama asjakohase ettepaneku, et laiendada või piirata nende üksuste ringi, keda e-eraelu direktiiv peaks hõlmama.

72. Lisaks eespool nimetatule tuleks vastavalt muuta e-eraelu direktiivi erinevaid artikleid, et kõigis tegevust käsitlevates sätetes viidataks lisaks üldkasutatavatele võrkudele ka selgesõnaliselt avaliku juurdepääsuga eravõrkudele.

IV. LIIKLUSANDMETE TÖÖTLEMINE TURVAEESMÄRKIDEL

73. E-eraelu direktiivi läbivaatamisega seotud menetluse käigus väitsid turvateenuseid osutavad ettevõtted, et direktiivi on vaja lisada säte, mis seadustaks liiklusandmete kogumise võrguühenduse turvalisuse tõhusaks tagamiseks.

⁽¹⁷⁾ Tavaliselt traadita kohtvõrgud (LAN).

⁽¹⁸⁾ Vt joonealune märkus 16.

74. Selle tulemusel esitas EP muudatusettepaneku 181, millega lisatakse artiklisse 6 uus lõige 6a, millega lubatakse selgesõnaliselt töödelda liiklusandmeid turvaeesmärkidel: „*Ilma et see piiraks muude õigusnormide kohaldamist peale direktiivi 95/46/EÜ artikli 7 ja käesoleva direktiivi artikli 5, võib liiklusandmeid töödelda andmetöötleva õigustatud huvides, et rakendada tehnilisi meetmeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2004. aasta määruse (EÜ) nr 460/2004 (millega luuakse Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet) artikli 4 punktis c määratletud võrgu- ja infoturbe tagamiseks üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste, üldkasutatavate või eraõiguslike elektrooniliste sideteenuste, infoühiskonna teenuste või nendega seotud lõppseadmete ja elektrooniliste sideseadmete osas, välja arvatud juhul, kui andmesubjekti põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid nimetatud huvid üles kaaluvad. Töötlemine peab pirduma turvalisusmeetmete rakendamiseks rangelt vajalikuna.*”
75. Komisjoni muudetud ettepanekus on seda muudatusettepanekut põhimõtteliselt arvesse võetud, kuid välja on jäetud oluline osa, mille eesmärk on tagada direktiivi muude sätete järgimine („*Ilma et see piiraks (...) käesoleva direktiivi artikli 5*”). Nõukogu võttis vastu muudetud versiooni, milles on muudatusettepanekus 181 sisalduvaid olulisi kaitsemeetmeid ja huvide tasakaalustamist veelgi leebemaks muudetud järgmise sõnastuse abil: „*Liiklusandmeid võib töödelda sellisel määral, mis on tingimata vajalik, et tagada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2004. aasta määruse (EÜ) nr 460/2004, millega luuakse Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet, (...) artikli 4 punktis c määratletud võrgu- ja infoturbe.*”
76. Nagu alljärgnevalt selgitatud, on artikli 6 lõige 6a tarbetu ja sisaldab kuritarvitamise ohtu, eelkõige kui see võetakse vastu kujul, mis ei sisalda olulisi kaitsemeetmeid, direktiivi muude sätete järgimisele viitavaid klausleid ega huvide tasakaalustamist. Seetõttu soovivad Euroopa andmekaitseinspektor sellest artiklist loobuda või vähemalt tagada, et kõnealust küsimust käsitlev artikkel sisaldaks sedalaadi kaitsemeetmeid, mis sisaldusid EP poolt vastu võetud muudatusettepanekus 181.
- Liiklusandmete töötlemise õiguslik alus kehtivates andmekaitsealastes õigusaktides, mida kohaldatakse elektroonilise side teenuste ja muude vastutavate andmetöötlevate suhtes*
77. Liiklusandmete seadusliku töötlemise ulatus üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajatele poolt on reguleeritud e-eraelu direktiivi artikliga 6, mis piirab liiklusandmete töötlemise piiratud arvu eesmärkidega, nagu arvete esitamine, vastastikune sidumine ja turundus. Selline töötlemine võib toimuda vaid konkreetsetel tingimustel, näiteks turunduse puhul üksikisiku nõusoleku korral. Lisaks võivad muud vastutavad andmetöötlevad töödelda liiklusandmeid vastavalt andmekaitseinspektiivi artiklile 7, milles sätestatakse, et vastutavad andmetöötlevad võivad töödelda isikuandmeid, kui nad järgivad loetletud õiguslikest alustest vähemalt üht.
78. Sellise õigusliku aluse näiteks on andmekaitseinspektiivi artikli 7 punkt a, mille kohaselt on nõutav andmesubjekti nõusolek. Näiteks kui internetikauplus soovib töödelda liiklusandmeid reklaami või turundusmaterjalide saatmise eesmärgil, peab ta saama selleks isikult nõusoleku. Artiklis 7 sätestatud teine õiguslik alus lubab teataval juhul näiteks turvateenuseid pakkuvatel turvafirmadel töödelda liiklusandmeid turvaeesmärkidel. See tugineb artikli 7 punktile f, milles sätestatakse, et vastutavad andmetöötlevad võivad töödelda isikuandmeid, kui see „*on vajalik vastutava töötleva või andmeid saava kolmanda isiku või kolmandate isikute õigustatud huvide elluviimiseks, kui selliseid huve ei kaalu üles ... andmesubjekti põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid.*” Andmekaitseinspektiiv ei täpsusta juhtumeid, mille korral isikuandmete töötlemine neile nõuetele vastab. Selle asemel teevad igal üksikul juhul otsuse vastutavad andmetöötlevad ning sageli riiklike andmekaitseasutuste ja muude asutuste nõusolekul.
79. Kaaluda tuleks andmekaitseinspektiivi artikli 7 ja e-eraelu direktiivi kavandatava artikli 6 lõike 6a koostoimet. Kavandatavas artikli 6 lõikes 6a täpsustatakse asjaolusid, mille korral oleksid täidetud eespool kirjeldatud artikli 7 punkti f nõuded. Tõepoolest, lubades liiklusandmete töötlemist võrgu- ja infoturbe tagamiseks, võimaldab artikli 6 lõige 6a andmete töötlemist andmetöötleva õigustatud huvides.
80. Nagu allpool selgitatud, peab Euroopa andmekaitseinspektor kavandatavat artikli 6 lõiget 6a tarbetuks ja kasutuks. Õiguslikust vaatenurgast ei ole põhimõtteliselt vaja sätestada, kas konkreetset liiki andmetöötlus, antud juhul liiklusandmete töötlemine turvaeesmärkidel, vastab või ei vasta andmekaitseinspektiivi artikli 7 punkti f nõuetele, mille korral võib artikli 7 punkti a kohaselt olla vajalik isiku nõusolek. Nagu eespool märgitud, hindavad andmetöötlevad (st ettevõtted) seda tavaliselt rakendustasandil, konsulteerides andmekaitseasutustega ja vajaduse korral koostutega. Üldiselt leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et erijuhtudel vastab liiklusandmete õigustatud töötlemine turvaeesmärkidel, kui see toimub üksikisikute põhiõigusi ja -vabadusi kahjustamata, tõenäoliselt andmekaitseinspektiivi artikli 7 punkti f nõuetele ja seetõttu võib seda teha. Pealegi puuduvad andmekaitseinspektiivis ja e-eraelu direktiivis muud pretsedendid artikli 7 punkti f nõuetele

vastava teatavat liiki andmetöötluse esiletõstmiseks või selle erikohtlemiseks ning puudub ka tõendatud vajadus sellise erandi järele. Vastupidi, nagu eespool märgitud, näib seda liiki töötlemine paljudel juhtudel mahtuvat kehtiva teksti raamidesse. Seetõttu on sellist hinnangut kinnitav õigussäte põhimõtteliselt tarbetu.

EP, nõukogu ja komisjoni versioon artikli 6 lõikest 6a

81. Nagu eespool selgitatud, on oluline – kuigi tarbetu – rõhutada, et EP poolt vastu võetud muudatusettepanek 181 koostati teataval määral siiski andmekaitsealastes õigusaktides sisalduvaid eraelu puutumatus ja andmekaitse põhimõtteid arvestades. EP muudatusettepanekus 181 võiks täiendavalt käsitleda andmekaitse ja eraelu puutumatusiga seotud huvisid, lisades näiteks sõna „erijuhtudel”, et tagada kõnealuse artikli valikuline kohaldamine, või lisades konkreetse säilitamisaja.
82. Muudatusettepanek 181 sisaldab mõningaid positiivseid elemente. Selles kinnitatakse, et töötlemisel tuleks järgida mis tahes muid isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavaid andmekaitsepõhimõtteid („Ilma et see piiraks ... direktiivi 95/46/EÜ (...) ja käesoleva direktiivi (...) kohaldamist”). Ning kuigi muudatusettepanekuga 181 lubatakse liiklusandmete töötlemist turvaeesmärkidel, tasakaalustatakse selles liiklusandmeid töötleva üksuse ja üksikisikute, kelle andmeid töödeldakse, huvid, nii et selline andmetöötlus võib toimuda vaid juhul, kui üksikisikute põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid ei kaalu üles andmeid töötleva üksuse huve („välja arvatud juhul, kui andmesubjekti põhiõiguste ja -vabadustega seotud huvid nimetatud huvid üles kaaluvad”). See nõue on oluline, sest sellega võidakse lubada liiklusandmete töötlemist erijuhtudel; siiski ei võimaldaks see üksusel liiklusandmeid massiliselt töödelda.
83. Nõukogu muudetud versioon kõnealusest muudatusettepanekust sisaldab kiiduväärseid elemente, näiteks on säilitatud väljend „tingimata vajalik”, mis rõhutab selle artikli piiratud kohaldamisala. Kuid nõukogu versioonist on välja jäetud eespool viidatud andmekaitse ja eraelu puutumatusiga seotud meetmed. Kuigi põhimõtteliselt kohaldatakse üldisi andmekaitseaspekte, vaatamata sellele, kas iga juhtumi puhul on neile konkreetselt viidatud, võib artikli 6 lõike 6a nõukogu versiooni tõlgendada täieliku otsustusõiguse andmisena liiklusandmete töötlemiseks ilma mingeid liiklusandmete töötlemise suhtes kehtivaid andmekaitse ja eraelu puutumatus kaitse meetmeid kohaldamata. Seetõttu võiks väita, et liiklusandmeid võib koguda, säilitada ja edaspidi kasutada ilma, et oleks vaja järgida vastutavate osapoolte suhtes muul juhul kehtivaid andmekaitse põhimõtteid ja konkreetseid kohustusi, nagu kvaliteedipõhimõtte või õiglase ja seadusliku töötlemise kohustus ning andmete salastamise ja turvalise hoidmise

kohustus. Kuna artiklis ei ole viidatud kohaldatavatele andmekaitsepõhimõtetele, millega kehtestatakse andmete säilitamise ajalisel piiril, siis võib nõukogu versiooni tõlgendada selliselt, et see võimaldab koguda ja töödelda liiklusandmeid turvaeesmärkidel ajaliste piiranguteta.

84. Lisaks on nõukogu teatavates teksti osades leevendanud eraelu puutumatus kaitsemeetmeid, muutes sõnastuse potentsiaalselt ebamäärasemaks. Nii näiteks on välja jäetud viide „andmetöötleja õigustatud huvidele”, mis tekitab kahtlusi selle suhtes, mis liiki üksustel oleks võimalik sellist erandit kasutada. Ülimalt oluline on vältida võimalust, et mis tahes kasutaja või juriidiline isik saaks sellest muudatusest kasu lõigata.
85. EP ja nõukogu hiljutised kogemused näitavad, et seadusega on raske määratleda andmete turvaeesmärkidel töötlemise ulatust ja tingimusi, mille kohaselt seda saab seaduslikult teha. Ühegi kehtiva ega kavandatava artikli abil ei ole tõenäoliselt võimalik kõrvaldada ilmseid ohte, mis tulenevad erandi liigulatuslikust kohaldamisest muudel kui puht turvalisusega seotud eesmärkidel või üksuste poolt, kellel ei peaks olema võimalik erandit kasutada. See ei tähenda, et selline andmetöötlus ei võiks sellegipoolest toimuda. Kuid seda, kas töötlemine peaks toimuma ja millises ulatuses, võib olla parem hinnata rakendamise tasandil. Sellise töötlemisega tegeleda soovivad üksused peaksid arutama töötlemise ulatust ja tingimusi andmekaitseasutustega ja võimaluse korral artikli 29 töörihmaga. Teise võimalusena võiks e-eraelu direktiiv sisaldada artiklit, mille kohaselt liiklusandmete turvaeesmärkidel töötlemine oleks lubatud andmekaitseasutuste selgesõnalise loa alusel.
86. Võttes ühelt poolt arvesse artikli 6 lõikest 6a andmekaitset ja eraelu puutumatus kaitset käsitlevale põhiõigusele tulevat ohtu ning teiselt poolt asjaolu, et vastavalt käesolevas arvamuses esitatud selgitusele on kõnealune artikkel õiguslikult seisukohast tarbetu, on Euroopa andmekaitseinspektor jõudnud järeldusele, et parim lahendus oleks kavandatud artikli 6 lõige 6a üldse välja jätta.
87. Kui mingi praeguse artikli 6 lõike 6a versioonile sarnanev tekst Euroopa andmekaitseinspektori soovitusel vastaselt siiski vastu võetakse, peaks see igal juhul sisaldama eespool käsitletud andmekaitsemeetmeid. Samuti tuleks see paigutada nõuetekohaselt artikli 6 olemasolevasse struktuuri, eelistatavalt uue lõikena 2a.

V. JURIIDILISTE ISIKUTE VÕIMALUS PÕÖRDUDA E-ERAELU DIREKTIIVI RIKKUMISE KORRAL KOHTUSSE

88. EP võttis vastu muudatusettepaneku 133, millega antakse internetiühenduse pakkujatele ja teistele juriidilistele isikutele, nagu tarbijaühendused, võimalus pöörduda e-eraelu direktiivi mis tahes sätete rikkumise korral kohtusse.⁽¹⁹⁾ Kahjuks ei ole ei komisjon ega nõukogu nimetatud muudatusettepanekut arvestanud. Euroopa andmekaitseinspektor peab kõnealust muudatusettepanekut väga positiivseks ja soovib see säilitada.
89. Kõnealuse muudatusettepaneku olulisuse mõistmiseks tuleb aru saada, et eraelu puutumatus ja andmekaitse valdkonnas ei ole ühele eraldi võetud isikule tekitatud kahju iseenesest piisav kohtuasja algatamiseks. Üksikisik ei pöördu tavaliselt kohtu poole, kuna talle on saadetud rämpsposti või kuna tema nimi on ekslikult lisatud mõnda kataloogi. Kõnealune muudatusettepanek võimaldaks tarbijaühendustel ja tarbijate huve esindavatel kutseühingutel üksikisikute nimel kollektiivselt kohtu poole pöörduda. Mitmekesisemad jõustamismehhanismid soodustavad tõenäoliselt ka direktiivi paremat täitmist ning on seetõttu vastavuses e-eraelu direktiivi sätete tõhusa kohaldamise huvidega.
90. Mõnede liikmesriikide õigusraamistikus leidub kohtulahendeid, milles kollektiivne kaebuste esitamine on juba ette nähtud, et võimaldada tarbijatel või huvirühmadel taotleda kahju põhjustanud poolelt hüvitist.
91. Samuti on mõne liikmesriigi konkurentsiseadusega⁽²⁰⁾ antud tarbijatele ja huvirühmadele (lisaks *mõjutatud konkurendile*) õigus kaevata seadust rikkunud üksus kohtusse. Sellise lähenemisviisi mõte peitub selles, et konkurentsiseadust rikkuvad ettevõtted saavad rikkumisest tõenäoliselt kasu, sest vaid vähest kahju kandvad tarbijad ei soovi üldjuhul kohtusse pöörduda. Seda mõttekäiku saab *mutantis mutandis* kohaldada andmekaitse ja eraelu puutumatus valdkonnale.
92. Nagu eespool nimetatud, on veelgi olulisem see, et kohtusse pöördumise võimaldamine juriidilistele isikutele, nagu tarbijaühendused ja üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad, tugevdab tarbijate positsiooni ja soodustab andmekaitsealaste õigusaktide üldist järgimist. Kui seadust rikkuvaid ettevõtteid ähvardab suurem oht kohtu alla sattuda, teevad nad andmekaitsealaste õigusaktide täitmiseks tõenäoliselt suuremaid jõupingutusi, mis pikaajalises perspektiivis suurendab eraelu puutumatus ja tarbijate kaitse taset. Seetõttu kutsub Euroopa andmekaitseinspektor Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles

võtma vastu sätet, mis võimaldaks juriidilistel isikutel e-eraelu direktiivi mis tahes sätete rikkumise korral kohtusse pöörduda.

VI. JÄRELDUSED

93. Nõukogu ühine seisukoht, EP esimese lugemise tulemus ja komisjoni muudetud ettepanek sisaldavad erineval määral positiivseid elemente, mis aitaksid parandada eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitset.
94. Euroopa andmekaitseinspektor leiab siiski, et kõiki neid saaks paremaks muuta, eelkõige nõukogu ühist seisukohta, milles kahjuks ei ole säilitatud EP mõningaid muudatusettepanekuid, mille eesmärk on aidata tagada eraelu puutumatus ja isikuandmete piisav kaitse. Euroopa andmekaitseinspektor kutsus EP ja nõukogu tungivalt üles taastama EP esimesel lugemisel vastu võetud dokumendis sisalduvaid eraelu puutumatus kaitsemeetmeid.
95. Samuti peab Euroopa andmekaitseinspektor asjakohaseks direktiivi mõne sätete täiustamist. Seda eelkõige turvarikkumisi käsitlevate sätete puhul, sest Euroopa andmekaitseinspektori arvates on kogu turvarikkumistest teatamisest tulenev kasu kõige paremini saavutatav juhul, kui õigusraamistik juba algusest peale õigesti paika panna. Lõpetuseks leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et asjakohane oleks parandada ja selgemaks muuta direktiivi mõningaid sätteid.
96. Eespool nimetatut silmas pidades kutsus Euroopa andmekaitseinspektor Euroopa Parlamenti ja nõukogu tungivalt üles suurendama jõupingutusi e-eraelu direktiivi mõningate sätete paremaks ja selgemaks muutmiseks, taastades samas EP esimesel lugemisel vastu võetud muudatusettepanekud, mille eesmärk on tagada eraelu puutumatus ja andmekaitse nõuetekohane tase. Sel eesmärgil on järgnevalt punktides 97, 98, 99 ja 100 esitatud kokkuvõtte vaatlusalustest küsimustest ning mõned soovitusel ja sõnastusettepanekud. Euroopa andmekaitseinspektor kutsus pooli üles neid arvesse võtma e-eraelu direktiivi menetlemisel enne selle lõplikku vastuvõtmist.

Turvarikkumine

97. Euroopa Parlament, komisjon ja nõukogu kasutavad turvarikkumistest teatamise suhtes igaüks erinevat lähenemisviisi. Kolme mudeli erinevused seisnevad muu hulgas selles, milliseid üksusi turvarikkumisest teatamise kohustus hõlmab, millise standardi alusel teatamine toimub, millistele andmesubjektidele tuleb rikkumisest teatada jne. EP ja nõukogu peavad tegema kõik neist oleneva turvarikkumiste käsitlemise kindla õigusliku raamistiku koostamiseks. Selleks peaksid EP ja nõukogu:

⁽¹⁹⁾ Artikkel 13 lõige 6, EP esimene lugemine.

⁽²⁰⁾ Vt näiteks Saksamaa seadust ebaausa konkurentsi kohta, UWG paragrahv 8.

- säilitama EP, nõukogu ja komisjoni tekstides turvarikkumise määratluse, kuna see on piisavalt lai hõlmamaks enamikku olukordadest, mille puhul võiks eeldada turvarikkumisest teatamist;
 - kavandatud teatamisnõudega hõlmatud üksuste osas lisada infoühiskonna teenuste osutajad. Turvarikkumisi võib internetikaupluste, internetipankade ja internetiapteekide puhul esineda sama tõenäoliselt kui telekommunikatsiooniettevõtete puhul, võib-olla isegi tõenäolisemalt. Kodanikud eeldavad teatamist mitte üksnes internetiühenduse pakkujaid tabanud turvarikkumiste puhul, vaid eelkõige nende internetipanka või internetiapteeki tabanud turvarikkumiste puhul;
 - teatamise põhjuste osas on asjakohaseks komisjoni muudetud ettepanekus sisalduv standard „suhteliselt tõenäoliselt ohustamise” kohta, mis tagab süsteemi toimimise. Siiski on oluline tagada, et mõiste „ohustamine” oleks piisavalt lai hõlmamaks kõiki asjakohaseid juhtumeid negatiivse mõju kohta üksikisikute eraelu puutumasele või muudele seaduslikele huvidele. Vastasel juhul tuleks eelistada uue standardi loomist, mille kohaselt teatamine oleks kohustuslik, „kui turvarikkumine avaldab suhteliselt tõenäoliselt üksikisikutele kahjulikku mõju”. Nõukogu lähenemisviis, mille kohaselt peaks turvarikkumine kellegi eraelu puutumatus tõsiselt kahjustama, pakuks üksikisikutele puudulikku kaitset, sest sellise standardi alusel peaks eraelu puutumasele tehtud kahju olema „tõsine”. Samuti võimaldaks see subjektiivset hindamist;
 - kuigi ametiasutuse kaasamisel selle otsustamisse, kas asjaomane üksus peab üksikisikuid teavitama, on positiivne mõju, võib see osutada ebapraktiliseks ja raskesti teostatavaks ning samuti võib see võtta ära ressursse muudelt olulistelt prioriteetidelt. Euroopa andmekaitseinspektor kardab, et kui ametiasutustel ei ole võimalik äärmiselt kiiresti reageerida, siis võib selline süsteem isegi vähendada üksikisikute kaitset ja seada ametiasutused tarbetu surve alla. Seetõttu soovib Euroopa andmekaitseinspektor üldiselt luua süsteem, mille kohaselt jääks teatamise vajalikkuse hindamine asjaomase üksuse otsustada;
 - võimaldamaks ametiasutustel teostada järelevalvet hõlmatud üksuste poolt teatamise vajalikkuse hindamise üle, rakendada järgmisi kaitsemeetmeid:
 - anda ametiasutustele järelevalveülesanne, mis võimaldaks neil teha valikuid tõhusa tegevuse tagamiseks. Eespool nimetatud saavutamiseks, lisada järgmine tekst: „Kui abonenti või asjaomast isikut ei ole veel teavitatud, võib riigi pädev asutus pärast turvarikkumise laadi analüüsimist nõuda, et üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutaja või infoühiskonna teenuste osutaja teavitaks abonenti või asjaomast isikut rikkumisest.”;
 - võtta vastu uus säte, millega nõutakse üksustelt üksikasjalike ja terviklike siseauditiandmete säilitamist. Seda oleks võimalik saavutada järgmiselt sõnastatud teksti lisamisega: „Üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutajad ja infoühiskonna teenuste osutajad registreerivad ja säilitavad põhjalikud andmed kõigi esinenud turvarikkumiste üksikasjade, rikkumistega seotud asjakohaste tehniliste andmete ja võetud parandusmeetmete kohta. Andmed peavad sisaldama ka viidet kõigi abonentidele või asjaomastele üksikisikutele ning riigi pädevatele asutustele saadetud teadete kohta, sealhulgas teadete saatmise kuupäeva ja sisu. Andmed edastatakse nõudmisel riigi pädevale asutusele.”;
 - turvarikkumisi käsitleva raamistiku rakendamise järjepidevuse kindlustamiseks anda komisjonile võimalus võtta vastu tehnilisi rakendusmeetmeid pärast konsulteerimist Euroopa andmekaitseinspektoriga, artikli 29 töörihmaga ja muude asjakohaste sidusrühmadega;
 - isikute puhul, kellele turvarikkumisest teatatakse, kasutada komisjoni või EP mõisteid „asjaomased isikud” või „mõjutatud kasutajad”, sest see hõlmab kõiki isikuid, kelle isikuandmete puutumatus on rikutud.
- Avaliku juurdepääsuga eravõrgud*
98. Sideteenused tehakse sageli üldsusele kättesaadavaks mitte üldkasutatavate võrkude, vaid eravõrkude (nt traadita ühenduse levialad hotellides, lennujaamades) abil, mida kõnealune direktiiv väidetavalt ei hõlma. EP võttis vastu muudatusettepaneku 121 (artikkel 3), millega laiendatakse direktiivi kohaldamisala üldkasutatavatele ja eraõiguslikele sidevõrkudele ning avaliku juurdepääsuga eravõrkudele. Seoses sellega peaksid EP ja nõukogu:
- säilitama muudatusettepaneku 121 sisu, kuid muutama sõnastust, lisades e-eraelu direktiivi kohaldamisalasse vaid „isikuandmete töötlemise, mis toimub seoses üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamisega ühenduse üldkasutatavates sidevõrkudes või avaliku juurdepääsuga erasidevõrkudes”. Puht eraõiguslikud võrgud (vastandatuna avaliku juurdepääsuga erasidevõrkudele) jääksid kohaldamisalast välja;

- muuta vastavalt kõiki tegevust käsitlevaid sätteid, nii et neis lisaks üldkasutatavatele võrkudele viidataks selgesõnaliselt ka avaliku juurdepääsuga erasidevõrkudele;
- lisada muudetud mõiste „avaliku juurdepääsuga eravõrk” – *eraomanduses olev võrk, millele üldsuse liikmetel on kohaldatavate üldtingimustega nõustumise korral tavaliselt piiramatu juurdepääs kas tasuta või tasu eest või koos muude teenuste või pakkumistega*. See suurendaks uue kohaldamisalaga hõlmatud üksuste õiguskindlust;
- võtta vastu uus põhjendus, mille kohaselt komisjon korraldab avaliku arutelu e-eraelu direktiivi kohaldamise üle kõigi eraõiguslike võrkude suhtes, milles osaleksid Euroopa andmekaitseinspektor, artikli 29 töörihm ja muud asjaomased sidusrühmad. Täpsustada, et avaliku arutelu tulemusena peaks komisjon esitama asjakohase ettepaneku, et laiendada või piirata nende üksuste liike, keda e-eraelu direktiiv peaks hõlmama.

Liiklusandmete töötlemine turvaeesmärkidel

99. EP võttis esimesel lugemisel vastu muudatusettepaneku 181 (artikli 6 lõige 6a), millega lubatakse liiklusandmete töötlemist turvaeesmärkidel. Nõukogu ühises seisukohas võeti vastu selle uus versioon, mis nõrgendab mõningaid eraelu puutumatus kaitsemeetmeid. Sellega seoses soovib Euroopa andmekaitseinspektor Euroopa Parlamendil ja nõukogul:
- kõnealuselt artiklist täielikult loobuda, sest see on tarbetu ning väärkasutamise korral ohustaks põhjendamatu andmekaitset ja üksikisikute eraelu puutumatus;
 - alternatiivse võimalusena lisada käesolevas arvamuses käsitletud (EP muudatusettepanekus esitatute sarnased)

andmekaitsemeetmed, kui kavatsetakse vastu võtta praeguse artikli 6 lõike 6a mõni muudetud versioon.

Kohtuse pöördumine e-eraelu direktiivi rikkumise korral

100. Parlament võttis vastu muudatusettepaneku 133 (artikli 13 lõige 6), millega antakse juriidilistele isikutele õigus direktiivi mis tahes sätte rikkumise korral kohtusse pöörduda. Kahjuks nõukogu seda muudatusettepanekut ei arvestanud. Nõukogu ja EP peaksid:
- kinnitama sätte, mis võimaldab juriidilistel isikutel, näiteks tarbija- ja kutseühendustel, pöörduda kohtusse direktiivi mis tahes sätte rikkumise korral (mitte üksnes rämpsposti käsitleva sätte rikkumise korral, nagu on praegu sätestatud ühises seisukohas ja muudetud ettepanekus). Jõustamismehhanismide suurem mitmekesisus soodustab kogu e-eraelu direktiivi paremat täitmist ja tõhusat kohaldamist.

Väljakutsele vastamine

101. Kõigi eespool nimetatud küsimuste puhul peavad EP ja nõukogu töötama raskuste kiuste välja asjakohased eeskirjad ja sätted, mis on toimivad, funktsionaalsed ning milles austatakse üksikisikute õigust eraelu puutumatusse ja andmekaitsele. Euroopa andmekaitseinspektor loodab, et asjaosalised teevad kõik neist oleneva nimetatud väljakutsele vastamiseks ning et käesolev arvamus aitab sellele kaasa.

Brüssel, 9. jaanuar 2009

Euroopa andmekaitseinspektor
Peter HUSTINX